

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN
MUHANDISLIK-QURILISH
INSTITUTI

Farg'ona
Politehnika
Institut

TOSHKENT
ARXITEKTURA-QURILISH
INSTITUTI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

**“Zamonaviy muhandislik kommunikatsiya tizimlari
va avtomobil yo‘llari infrastrukturasi­dagi dolzarb
muammolar”**

mavzusida Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLARI TO‘PLAMI

II-TOM

Namangan 18-19 noyabr 2022 yil

“Zamonaviy muhandislik kommunikatsiya tizimlari va avtomobil yo‘llari infrastrukturasi­dagi dolzarb muammolar” mavzusida Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami.

To‘plamga 2022 yil 18-19 noyabr kunlari institutda o‘tkazilgan **“Zamonaviy muhandislik kommunikatsiya tizimlari va avtomobil yo‘llari infrastrukturasi­dagi dolzarb muammolar”** mavzusida Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya ishtirokchilarining ilmiy ma’ruza materiallari kiritilgan.

NamMQI, 18-19 noyabr, 2022 yil, Namangan shahri

Tahrir hay’ati:

t.f.n. dotsent. Sh.T.Ergashev, f-m.f.d., prof. M.G‘.Dadamirzayev, t.f.d., prof. A.A. Baxodirov, t.f.n., dotsent Q.M. Inoyatov, t.f.d., prof. S.J. Razzaqov, t.f.n., prof. A.X. Alinazarov, t.f.n., dotsent. M.K. Negmatov, t.f.n. dotsent. D.E. Maxmudova, t.f.n., dotsent. M.Q. Aliev, PhD., dotsent. Sh.M. Davlyatov, PhD., dotsent. G‘.I. Mamatisaev, PhD., dotsent. Sh.Sh. Jo‘raev, PhD., dotsent. F.X. Nishonov, PhD., dotsent. D.I. Maxkamov, t.f.n., dotsent A.X. Xabilullaev, F.Irisqulov, X.A.Jo‘raev.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining IT-texnologiyalar, telekommunikatsiyalar va innovatsion faoliyatni rivojlantirish masalalari departamentining 2022-yil 30-maydagi 08/8-8-son, Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2022-yil 1-iyundagi 3/19-2/6-221-sonli xatlari hamda institut rektorining 2022 yil 1 iyundagi 126/1-u-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan ilmiy-tadbirlar rejasiga asosan o‘tkazildi.

4	Suyuqlikning turubadagi xarakati. Bernulli tenglamasi	Qoning tomirlarda xarakatlanishi. Qon oqimining tezligi.
5	Xarorat-issiqlik muvazanati	Odam organizimining teriorgulyasiyasi
6	Sirt taranglik, sirt qatlamining	Qonning quyilishi. Terining tuzilishi va axamiyati
7	Zarjirning bir qismi uchun om qonuni. Qarshilik	Biologik to'qimalarning elektr o'tkazuvchanligi. To'qimalrning elektr qarshiligi.
8	Elektr toki. Tok kuchi	Elektr toklaridan davolash maqsadida foydalanish
9	ko'z. ko'z oynak.	Ko'zning tuzilishi. Buyum va tasvirni ko'z pardasida hosil bo'lish. Yaqindan va uzoqdan ko'rish.
10	Rentgen nuri	Rentgen nurlarini organizmga tasiri. Rentgen apparatlari.

Fizika darsiga innovatsion pedagogik texnologiyalarni kiritishdan maqsad o'quvchilarda bilimni chuqur bilish uchun xarakat qildirish, DTS talabasi asosida ko'nikma va malakani egallash, o'quvchilarda kuzatuvchanlikni rivojlantrish xamda xotirada ijobiy tasvirlash xosil qilishdir. [3]

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. B. Andersson et al. Nysl. Phys. B 281, 289 (1987).
- [2]. B. Nilsson-Almquist, and E. Stenlund, Comp. Phys. Comm. 43, 387 (1987).
- [3]. B. Ganxuyag, V.V. Ujinskiy. Soobsheniya OIYaI R2-96-419, Dubna, 1996;

TO'GARAK MASHG'ULOTLARIDA TALABALAR EGALLASHI LOZIM BO'LGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR, BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALAR SHAKLLANTIRISH

katta o'qituvchi Ankabaev Rahim Turg'unovich (CHDPU)

Maqolada bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining zamonaviy pedagogik texnologiyalarni bilim, malaka va ko'nikmalar shakllantirish, yangi innovatsion metodlar hamda talabalar bilimni baholash mezonlari, darsdan tashqari vaqtlarida to'garak mashg'ulotlarida shug'ullanishga qaratilgan.

Oliy ta'limda tasviriy san'at yo'nalishi talabalari egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar takomillashtirish uchun to'garaklarida amalda bajarish orqali talabalarda ko'nikmalarini shakllantirish, rivojlantirishga qaratilgan o'quv-metodik ta'minoti bo'lishi kerak. To'garak mashg'ulotlari jarayonini yanada takomillashtirish maqsadida yangi innovatsion metodlar hamda talabalar bilimni baholash mezonlari ishlab chiqilishi lozim. To'garak mashg'ulotlarining turli muammolarni hal qilish uchun nazariy bilim va amaliy tajribadan foydalanishga tayyorligi xamda qobiliyati sifatida bilim, ko'nikma, ta'limning mavjudligi, shaxsiy o'zini o'zi anglashga hissa qo'shish, dunyodagi o'z o'rnini topish usuli vazifalarni belgilaydi

Tasviriy san'at to'garak mashg'ulotlari uchun malakaning bunday muhim xususiyatlarini qobiliyatlarni samarali ishlatish sifatida qayd etadilar; yaxshi ish

(chizilgan asarlari-rangtasvir, qalamtasvir, miniatyura, yasangan buyumlar-yog'och o'ymakorligi, amaliy san'at namunalari) qilish qobiliyati; professional faoliyatni amalga oshirishni ta'minlaydigan bilim, ko'nikma, tajriba kompleksi shakllantirish.

To'garak mashg'ulotlarida olgan bilimlarni, ko'nikmalarni va tajribalarni bo'lajak o'qituvchilar kelajak hayotida muayyan vaziyatlarda ishlatish orqali o'ziga qo'yilgan vazifani yechimini topadilar. Ularning ijodiy ishlari bilan tashkil etilgan ko'rgazma va tanlovlar talabalardagi yutuq va omadsizliklarni to'g'ri qabul qilib, to'g'ri xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

To'garak mashg'ulotlarida bo'lajak mutaxassisning tegishli tasviriy san'at yo'nalishi bo'yicha nazariy bilim, amaliy ko'nikma va malakalar hamda ta'lim jarayonida orttirilgan shaxsiy hamda kasbiy ko'nikmalarga ega bo'ldi. To'garaklarda olgan bilimlari xam bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda samarali usul ekanligi o'z isbotini topdi. ilmiylik, izchillik va uzviylik; nazariya va amaliyot uyg'unligi; fanlararo integratsiya, ijtimoiy taraqqiyotga moslik; ta'lim mazmunining tushunarliqligi, ko'rgazmalilik, faollik, bilimlarning puxtaligi; individual, kreativ va boshqa tamoyillar ustuvorlik kasb etadi.

To'garak mashg'ulotlarida kasbiy madaniyatning kasbiy ahamiyatli tarkibiy qismlari, quyidagi prinsiplar o'zaro hamkorlik qiladi: kasbiy tayyorgarlik modelini takomillashtirish, kasbiy faoliyat bilan xar doim aloqa o'rnatish, talabalarda o'z-o'zini bilishni o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida ijodkorlik (ijodiy salohiyatni rivojlantirish), fanlararo bog'liqligi (bilimlarning turli sohalarining o'zaro bog'liqligi, o'qitish shakli va usullarining uzviyligi), ta'limning fundamental bilimlarning chuqurligi va barqarorligi, o'z-o'zini o'qitish qobiliyati. Yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash vazifalariga muvofiq bo'lajak o'qituvchilarning shaxsini shakllantirish muammolarini hal qilish, shu jumladan: o'quv jarayonida olingan bilim, ko'nikma va malakalarini mustahkamlash va chuqurlashtirish; ilmiy-ijodiy tasavvurni va talabalarning madaniyat darajasini oshirish; ularning ijodiy fikrlashlari hamda bilim, ko'nikma va malakalarini amalda qo'llash qobiliyatini rivojlantirish; talabalarning mustaqil ijodiy faoliyat ko'nikmalarini shakllantirish, ijodiy izlanishga intilish, innovasiya, rasionalizatorlik va ixtirochilik faoliyatini amalga oshirish; oqilona tashkil etish va bo'sh vaqtdan unumli foydalanish.

Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadida ijodkorlikga tayyorgarlik xususiyatlari tarbiyalanadi, ijodiy faoliyatga yo'naltirishga sabab bo'ladi, darsdan tashqari to'garak mashg'ulotlarida shug'ullanish shunchalik o'ziga jalb qiladiki, talabalarni vaqtini bo'sh o'tkazish istagi umuman yo'qoladi.

To'garaklarda ijodiy mashg'ulotlar bolajak tasviriy san'at o'qituvchilarida estetik didni shakllantirib qolmay, balki ularni korgazmalarga borishi tasviriy sanat, amaliy

san'ati asarlari bilan tanishtiradi va yangi asarlar yaratish, ularga zarur ijodiy bilimlarni beradi, ijodiy ko'nikmalarini rivojlantiradi va shu bilan birga ularni iqtidori bo'yicha kasblarga yo'naltiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 213-сон қарори // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 14.04.2021 й., 09/21/213/0330-сон.
- [2]. Sultanov Kh.E., Marasulova I.M., Bakhriev I.S., Ankabaev R.T. The Need for Creation of a Cluster of Pedagogical Innovations in the System of Continuous Education / International Journal of Psychosocial Rehabilitation, ISSN: 1475-7192// Vol. 24, Issue 05, 2020: -R. 6586-6591.
- [3]. Султанов Х.Э, Анкабоев Р. “Ёш мусаввир тўғараги” Услубий қўлланма /Низомий номидаги ТДПУ// Т.-2017: - Б. 64;
- [4]. Инновационные методы обучения на занятиях по изобразительному искусству Султанов Хайтбой Эралиевич, Анкабаев Рахим Тургунович, Хасанова Нигорахон Сайдахматовна, Актуальные Вопросы Современной Педагогике Самара, 20-23 марта 2017 Г.101-103
- [5]. The role and significance of the landscape genre in the fine arts EPRA International Journal of Research and Development **Volume: 5, Issue:3, March 2020 ISSN: 2455-7838(Online)** R.T Ankabaev, I.S.Bakhriev, M.J.Mahmudov, M.T.Irbutaeva

TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNI KOMPINTENTLIGINI TESTLASH YORDAMIDA BAHOLASH TURLARI

katta o'qituvchi Salihova Muhayyo Shakirovna, talabasi Solihov Behruz Muzaffarovich (Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti)

Kalit so'zla: Baholash, mezonlar, Yakuniy baholash, Formativ baholash, sub'ekt, ta'lim jarayoni, kompintentlik, faoliyat

Baholash jarayoni ma'lum bir maqsad bilan amalga oshiriladi. Testdagi vazifalar soni, ularning tuzilishi, baholash mezonlari baholash maqsadi asosida tanlanadi. Bir maqsad uchun yaratilgan test boshqa maqsadga mos kelmasligi mumkin, masalan, talabalarni chet tilini bilish darajasi bo'yicha guruhlariga bo'lish maqsadida yaratilgan ko'p darajali testlar (ko'p darajali) chet tilini o'rganishning va uni baholashning boshqa usullari uchun ishlatib bo'lmaydi.

Yuqorida aytib o'tilganidek, test baholash jarayonida ishlatiladigan vositadir. Ushbu vosita yordamida ushbu sohaga xos bo'lgan ma'lum bir mintaqa va konstruktsiyalar o'lchanadi va ularning talabada (mavzuda) shakllanish darajasi to'g'risida xulosa chiqariladi. Ushbu xulosa, o'z navbatida, qaror qabul qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Baholash jarayonining maqsadiga qarab baholashning ikki turini ajratish mumkin: joriy baholash va yakuniy baholash

<i>O'qituvchi. Bekqulov Qudrat Shaydulloyevich, (Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchi)</i>	
METHODS AND APPROACHES OF CROSS CULTURE.....	206
<i>Madina Mirkasimova teacher, Mahliyo Tokhirova student (Tashkent State Pedagogical University)</i>	
СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ТЕХНОЛОГИИ	209
<i>Муратов Эльвин Ильич (ТГПУ имени Низами)</i>	
TALABALARDA FAZOVIIY TASAVVURINI VA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI.....	211
<i>katta o'qituvchisi Achilov Nurbek Norboy o'g'li (Chirchiq davlat pedagogika universiteti)</i>	
TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALAR FANINING O'QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'QITISHNI AHAMIYATI	213
<i>Maxsus fan o'qituvchisi, O'ridayeva Nazokat Toshtemerovna (Namangan viloyati Pop tuman 2-son kasb-hunar maktabi)</i>	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI VA RO'LI	215
<i>talaba Qosimov Xamidullo Abduqaxxor o'g'li, dotsenti. Temurbek Islomovich Ismoilov (Namangan Davlat universiteti)</i>	
ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM SIFATINI TAKOMILLASHTIRISHNI TADQIQ QILISH	218
<i>Qurbonazarov Suhrob Erkin o'g'li (Termiz Muhandislik – Texnologiya Instituti)</i>	
ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI TADQIQ QILISH	219
<i>talaba Qurbonazarova Shaxzoda Erkin qizi (Chirchiq Davlat Pedagogika universiteti)</i>	
FIZIKANI O'QITISHDA BIOLOGIYAGA BOG'LIQLIGI, INTEGRATIV USULIDAN FOYDALANISH	222
<i>assistenti Qushakov Sherzod Dilmurod o'g'li (Jizzax politexnika inistituti)</i>	
TO'GARAK MASHG'ULOTLARIDA TALABALAR EGALLASHI LOZIM BO'LGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR, BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALAR SHAKLLANTIRISH	223
<i>katta o'qituvchi Ankabaev Rahim Turg'unovich (CHDPU)</i>	
TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNI KOMPINTENTLIGINI TESTLASH YORDAMIDA BAHOLASH TURLARI	225
<i>katta o'qituvchi Salihova Muhayyo Shakirovna, talabasi Solihov Behruz Muzaffarovich (Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti)</i>	
TALABALARNING KONSTRUKTORLIK KO'NIKMA VA MALAKALARINI SHAKLLANTIRISHDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH....	228
<i>o'qituvchi Seytimbetov Samat Maratovich (Chirchiq davlat pedagogika universiteti)</i>	
INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR –TA'LIM SIFATINI OSHISHNING BOSH OMILI (nazariy mexanika fani misolida).....	231